

hírek · közlemények

Felhívjuk könyvtárosaink figyelmét a művelődésügyi miniszter 126/1963. /M.K.8./ M.M.sz. utasítására a könyvtárközi kölcsönzésről, melynek hatálya kiterjed az állami szervek és vállalatok könyvtárai-ra is.

o . o

Az egyik nyugat-német gyár németül nem tudó külföldi munkásait mozgó film segítségével tanítja be. Egy külön helyiségben munkaasztalok mellett ülnek a betanítandó munkások, akik a vetített, lassított felvételtől tökéletesen tudják követni a szerelési folyamatokat. A filmet addig forgatják le számukra, amíg valamennyi műveletet pontosan el nem sajátítják.

o . o

A dicsőszentmártoni /Románia/ vegyipari kombinát kimutatta a dokumentációs anyag szervezett tanulmányozásából származó néhány gyakorlati eredményét. Így pl. műszaki közlemények alapján határozták el, hogy a fajansz lapok gyártásához másfajta homokot használnak, mint eddig, amivel a préselési selejttet 20-22 %-ról 18 %-ra csökkentették. Ugyancsak a szakirodalom segítségével csökkentették csaknem 20 %-kal az elektrolitikus szóda gyártásához használt higany fogyasztását. A bikromát gyártásánál viszont a krómvásványt használják fel most gazdaságosabban, ami évi 600 000 lei megtakarítást jelent. Műszaki előadások hatására alakították át a vinil részleg berendezéseit, aminek eredményeképpen a termelést a tavalyihoz képest több mint 148 tonnával növelték. Egy másik előadás tanulságai alapján az első osztályu fajanszlapok aránya 65 %-ról 72 %-ra emelkedett.

o . o

Az indiai "Documentation research and training centre" 1963. június 5-10. között szervezte meg ezévi szemináriumát, melyet S.R.RANGANATHAN vezet le. A szeminárium témája: a k u r r e n s b i b l i o g r á f i a .

o . o

Az O.C.D.E. kiadásában egy 54 oldalas ASLIB tanulmány jelent meg "Kell-e dokumentációs szolgálatot szervezni az Ön vállalatánál?" címmel. A statisztikai táblázatokkal és bibliográfiával kiegészített tanulmány azt elemzi, hogy milyen esetben válik gazdaságossá egy úszemben saját dokumentációs egység felállítása.

o . o

Az OMKDK érdekes kiállítás keretében mutatja be KOVÁCS Jánosnak, a Munkügyi Minisztérium 208. intézete szaktanárának több mint 100 különböző rendszerű és más-más típusú porlasztóból álló gyűjteményét. Az anyagot az intézet autószerelői tanulói segítségével 1961. óta fáradságos munkával gyűjtötte össze és a gépkocsi, motorkerékpár, stabil motor, oldalmotor és repülőgép porlasztókból álló sorozat gondozása még ma is tart. Legősibb példánya az adományozó szerint még CSONKA János által is használt porlasztó. A kiállítás az OMKDK-ban július végéig tekinthető meg.

o . o

A "Special Libraries Association" kiadásában megjelent a "Guide to Russian Reference and Language Aids" c. mutató. A 96 oldalas füzet könyvecske elsősorban könyvtárosok, fordítók, tájékoztatói szakemberek, szerkesztők, kutatók, egyetemi hallgatók és mindazok számára jól használható segédeszköz, akik orosz nyelvű kiadványokkal foglalkoznak. Több mint 200 orosz nyelvű kiadvány u.m. nyelvta-
ni közlemények, enciklopédiák, szótárak, földrajzi tájékoztatók, bibliográfiák stb. kritikai ismertetését tartalmazza.

o . o

A rádióizotópok alkalmazása és az e téren folyó kutatási eredmények idegen nyelvű irodalmának angol nyelvű kivonatát készítette el a Library of Congress, az Atomerőbizottsággal együttműködve. Számos szovjet, szocialista országbeli, japán és nyugat-európai kiadvány kivonatát tartalmazza. Évenként ezer kivonat készül kártyákon, melyeket 50,- dolláros évi előfizetési ár ellenében, hónaponként küldenek meg az előfizetőknek.

o . o

A lökhajtásos repülőgépek, irányítható lövegek és az űrkutatás irodalma iránti növekvő érdeklődés figyelembevételével a Library of Congress új bibliográfiát adott ki "Aeronautical and Space Serial Publications" címmel. A több, mint 4500 címet tartalmazó bibliográfia megkísérli áttekinteni az egész világra kiterjedő aeronautikai sorozati kiadványokat.

o . o

"A tervező felelőssége és módszertana" címmel 1962. májusában a kaliforniai egyetemen megbeszélést tartottak, amelyen a meghívott szakemberek a tájékoztatási rendszerek problémáit tárgyalták, különös tekintettel a gépesített megoldásokra. A négy napig tartó konferencia anyagát "Information Systems Workshop" címmel 5,- dolláros áron a Spartan Books, 6411 Chillum Place, N.W. Washington 12, D.C. adja ki.

o . o

A Technika Házában rendezte meg a KGM Műszaki Tájékoztató és Propaganda Intézete kiállítását, melyen a gépek rezgésmentesítésének kül- és belföldön már alkalmazott módszereit és eszközeit, valamint a rezgések keletkezésének okait és azok káros hatását mutatták be. Természetesen az ideális rezgésmentesítés módszereit, eszközeit és a belföldön gyártott egyensúlyozó berendezéseket és alkalmazási lehetőségeket is szemléltették. A május hónapban Budapesten rendezett kiállítási anyagot a Műszaki Tájékoztató és Propaganda Intézet a Szovjetunióban és a Német Demokratikus Köztársaságban is bemutatja.

o . o

A Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület a Ruházatiipari és a Textilipari Dolgozók Szakszervezetével közösen rendezte meg márciusban a textilipari műszaki hónapot, amelynek célja az volt, hogy a textilipari üzemek műszaki dolgozóit a Szovjetunió a baráti és más államok legújabb eredményeiről és a továbbfejlesztés irányáról tájékoztassa. A külföldi tanulmányuton részt vett textilipari szakemberek ott szerzett tapasztalataikat adták át az üzemekben dolgozó műszaki középkezdereknek. A műszaki hónap alkalmával 85 előadás hangzott el.

o . o

Megjelent az NSF "Non-conventional Technical Information Systems in Current Use" 3. számú kiadványa, mely a műszaki tájékoztatásban használt legújabb módszerekről számol be. A kiadvány 73 szervezet által használt 87-féle módszer leírását tartalmazza.

o . o

A Kaliforniai Egyetem tervei szerint sikerült egy általános rendeltetésű elektronikus számítógépet könyvtári sorozatok regisztrálására alkalmazni. A 30 oldalas jelentés az Egyetem könyvtárából beszerezhető.

o . o

Helyes és érdekes kezdeményezésről tájékoztat az alábbi hír: április 8. - 13. között "Műszaki napok"-at rendeztek Kazincbarcikán. A program igen változatos volt. Mintegy az egész sorozat bevezetéseként április 8-án a Borsodi Vegyikombinát fejlődését, ujitási és kutatási eredményeit bemutató kiállítás nyílt meg.

A rendezvényeket szemmel láthatóan igen nagy gonddal állították össze: a Borsodi Vegyikombinát műszaki gárdája részére a Műszaki Könyvtár megrendezte a Műszaki Könyvkiadó ankétját; 3 műszaki tárgy előadásból álló sorozat zajlott le /érdemes megemlíteni az egyes előadások címét: A technika fejlődése a bányászatban, Az európai műanyagipar fejlődése, Korszerű vegyipari műveletek/; s végül a műszaki kisfilm fesztivál, amely három alkalommal tárgykörönként csoportosítva anyagát /villamosság, vegyipar és bányászat, mindhárom témából 4-4 film/ járult hozzá a műszaki ismeretterjesztéshez.

A műszaki jellegű rendezvények mellett 2 irodalmi jellegűt is találunk: az ormosbányai művelődési ház művészeti csoportjának jutalomlistáját Bányász-est keretében, valamint a sorozat záróünnepségeként egy munkás-író találkozót.

A rendezvényeken való részvétel díjtalan volt.

Az ilyen jellegű rendezvénysorozat összeállítása valószínűleg máshol is nagy érdeklődésre számíthatna.

o . o

Az ASLIB Kutatóintézete "Nyelvi akadályok a tudomány és technika területén" c. közleményében, mely a múlt év végén jelent meg, az angol anyanyelvű kutatók és mérnökök munkájában fellépő nyelvi akadályok természetét és kiterjedését kutatja. Vizsgálja ezenkívül a nyelvi akadályok csökkentésének, ill. megszüntetésének lehetőségeit is. Táblázatokkal és diagramokkal illusztrálja három - kutatók részére szervezett - orosz nyelvtanfolyam eredményeit. Megállapítja, hogy a résztvevők a tanfolyamon jól felhasználható olvasóismereteket szereztek.

o . o

A Japán Vasuttechnikai Intézet Japanese Railway Engeneering Abstract címmel negyedévi folyóiratot jelentetett meg, mely a vasut-tervezéssel kapcsolatos japán nyelvű tanulmányokról és jelentésekről számol be.

o . o

Tabledex /illeszthető lapokból álló index/ formában jelentette meg a Nemzetközi Geofizikai Év válogatott bibliográfiáját az amerikai National Biomedical Research Foundation. A tabledexet, mely meg-

tartotta ugyan könyvjellegét, de elektronikus számítógépbe is beilleszthető elektronikus számítógép állította össze.

o . o

"A cukorrépa termesztés német szókincse" címmel a Cukoripar c. folyóirat 1963. 4. számában /106-113 p./ megjelent szógyűjtemény a német nyelvű szakmunkák, folyóiratok olvasását kívánja megkönnyíteni. A négy témakörbe osztott, betűrendes szógyűjteményben nemcsak szavak, hanem kifejezések is szerepelnek, nagyrészt olyanok, amelyek az utóbbi évek fejlődésével alakultak ki és amelyek szótárakban vagy nem, vagy nem ilyen értelemben találhatók meg.

o . o

A MTESZ Ipargazdasági Bizottságának üzemszervezéssel foglalkozó munkabizottsága "Jelentés az üzemszervezés helyzetéről az iparban" címmel átfogó tanulmányt állított össze, amelyben többek között javasolta a baráti és tőkések országok tapasztalatainak tanulmányozását és a legfejlettebb hazai tapasztalatok rendszeres elméleti feldolgozását. Külön előterjesztésben foglalt javaslatai között szerepel a hazai és nemzetközi tapasztalatok dokumentációjának és propagandájának megszervezése is.

o . o

A Liverpooli Műszaki Egyetem, a liverpooli nyilvános könyvtárral és a LADSIRLAC /Liverpool and District Scientific, Industrial and Research Library Advisory Council/-al együttműködve, a kémiai irodalom felhasználásáról rövid tanfolyamot rendezett. A tanfolyamon vegyészek és könyvtárosok adtak elő. Célja volt, hogy a kutatás területén vagy az iparban alkalmazott, újonnan kvalifikált vegyészekkel megismertesse a kémiai irodalommal foglalkozó tájékoztatást és visszakeresést.

o . o

Londonban megjelent a Library Telex Directory /Könyvtári Telex Címár/ új kiadása, amely négysszáz, telexszel felszerelt könyvtárat sorol fel, háromszor annyit, mint amennyit az 1960-as kiadás. Beszerzhető az alábbi címen: Library Association, Chaucer House, Malet Place, London, W.C.1. Ára 8 shilling.

o . o

A New York-i Nyilvános Könyvtár New Technical Books /Új Műszaki Könyvek/ c. kiadványa 1963 januárja óta új formában jelenik meg. Ez a válogatás, amely tízszer jelenik meg egy évben, annotációkat is

tartalmaz, és az előbbinél alkalmasabb formában tájékoztatja az olvasókat az új tudományos és műszaki könyvekről, megjelenésük előtt. A hangsúly továbbra is az amerikai kiadványokon van. Alkalmadtán kiemelkedő külföldi művek is szerepelnek majd a jegyzékben, kisbetűs szedéssel. Előfizetési ügyben felvilágosítást ad: Public Relations Office, The New York Public Library.

o . o

A Csepel Autógyár műszaki könyvtára a tájékoztatási szolgálatát igénybevevő részlegei közül néhány helyről visszajelentést kért szolgáltatásának anyagi kihatásairól. Eszerint - többek között - a Minőségi és Kísérleti Laboratórium egyetlen témakör /műanyagok alkalmazása/ felhasználásával 3,5 - 4 millió Ft évi megtakarítást ért el. Az Anyag- és Áruforgalmi Főosztály "Különleges" szocialista brigádja 1962. évben 25 újítást dolgozott ki a kapott irodalom alapján, az ezekből eredő kimutatható évi megtakarítás 2 062 650,- Ft. A Precíziós Öntőde "KERPELY ANTAL" szocialista brigádjának 2 újításából az évi megtakarítás 800 000,- Ft. Ezek csak kiragadott példák egy reprezentatív felmérés eredményeiből és szóbeli köszönetekből, kijelentésekből megállapítható, hogy a tájékoztatás más területeken is gazdaságosan hat.

o . o

A helyi tanácsok irányításával országszerte mintegy 700 kisebb-nagyobb vállalat, ún. középüsem működik. Műszaki fejlesztésüket a közelmúltban a Helyiipari Kutatóintézetre bízta. Az Intézet - bár aránylag csekély létszámmal rendelkezik - igyekszik több iparág fejlesztéséhez útmutatást adni.

o . o

Az OMK Évkönyv 1960. 2.számának megjelenéséről ír a Zentralblatt für Bibliothekswesen 1963. január 1-i számában. Meltatja az Évkönyv értékes információs anyagát és azt a tényt, hogy a Műszaki Könyvtáron belül sikerült egyesíteni a politechnikai központi könyvtárat, a dokumentációs központot és az országos fordítás nyilvántartást. E három szorosan összefüggő terület egyesítésében elért sikerek - írja a lap - arra a megfontolásra késztetnek, nem lenne-e az NDK-ban is az összes műszaki könyvtári és dokumentációs ügyek koordinálása és centralizálása a leggazdaságosabb és legcélravezetőbb módszer.

o . o

A múlt évben állították fel Franciaországban a dokumentalisták testületét, melyhez a dokumentáció felsőbb műszaki káderei és az "A" kategóriába sorolt dokumentalisták tartoznak. A dokumentalistákat

két osztályba sorolják: 40 % első osztályu, 60 % másodosztályu. Az utánpótlás kétharmadát vizsgát tett jelöltek útján, egyharmadát pedig a "B" kategóriából biztosítják. Intézkedések történtek a több mint 7 éves szakmai gyakorlattal rendelkező dokumentalisták integrálására.

o . o

Az USA Nemzeti Tudományos Alapjának /NSF National Scientific Foundation/ támogatásával a televíziós adásokat egyre inkább felhasználják a kutatók közti kapcsolat elősegítésére és fokozottabb mértékben állítják azokat a tudományos tájékoztatás szolgálatába. Az AAAS számos más tudományos társasággal együttműködve adás-sorozatot dolgozott ki, mely a tudományos és műszaki szaklapok funkciót hivatott betölteni. A sorozat minden alkalommal más-más tárggyal foglalkozik. Az adások szintje megfelel a hasonló témájú szaklapok és ülések színvonalának. A sorozat 40 hétre terjedő programot sugároz.

o . o

A Csepel Autógyár műszaki könyvtárának keretén belül 1962. május 1-én megalakult Dokumentációs Brigád 1963. május 1-én elnyerte a SZOCIALISTA BRIGÁD címet, és egyben oklevelet nyert a "szocializmus építésében és a szocialista erkölcs kialakításában végzett eredményes munkájáért."

o . o

Az Ózdvídeki Szénbányászati Tröszt valamennyi bányüzeménél van már ujitóklub. Ezekben műszaki könyvtár és folyóiratok állnak a tagok rendelkezésére. Az ujitóknak havonta tartanak előadást azokról a feladatokról, amelyeknek megoldásához segítségüket kérik.

Az ujitóklubokat ma már több mint 800 bányász, műhelyi dolgozó és műszaki keresi fel rendszeresen. A megbeszélések eredményeként eddig kerekén 500 ujitás valósult meg.

o . o

Az uljanovszki területi könyvtár a helyi népgazdasági tanács tudományos-műszaki könyvtárával és a terület könyvtáraival együttműködve 1963. első negyedében kéthónapos mozgalmat szervezett a műszaki irodalom népszerűsítésére. A propagandahónapoknak az volt a feladata, hogy kiállítások, könyvismertetések, műszaki és olvasókonferenciák, ankétok és könyvvásárok szervezésével hozzájáruljon ahhoz, hogy az ujitók, mérnökök és műszaki dolgozók, a feltalálók stb. fokozottabban felhasználják alkotó munkájukban a műszaki irodalom termékeit.

o . o

A Kopenhágai Királyi Könyvtár és az újonnan létesült Dokumentációs Központ szoros együttműködésre léptek, amennyiben a könyvtár új szerzeményeiről bibliográfiák és katalógusok útján közvetlenül és állandóan tájékoztatja a Dokumentációs Központot.

o . o

A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1963. évi 5.számú törvényerejű rendeletével kimondta, hogy Győrtött műszaki egyetemet kell létesíteni. A Győri Műszaki Egyetem

építészmérnöki
gépészmérnöki
közlekedési
híradástechnikai és műszeripari

karai az 1968/69. tanévben kezdik meg működésüket. Ezzel egyidejűleg a Budapesti Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem megszűnik, képzési feladatait a Győri Műszaki Egyetem veszi át.

o . o

1961-ben az állami iparban 1338 jogilag önálló vállalat működött Magyarországon, 6619 ipartelepen. 1963. január 1-ig az iparnak /pontosabban: a kohó- és gépiparnak, a nehéziparnak, a könnyűiparnak és az élelmiszeriparnak/ 250 vállalatából összevonás útján 93 vállalat létesült.

o . o

A ferganai Dzerzsinszkij textilkombinát egyik műhelyének könyvtárában a közelmúltban vetítógépet szereltek fel. Így a könyvtár látogatói nemcsak a könyvek és egyéb kiadványok, hanem a népszerű-tudományos filmek vetítése útján is megismerkedhetnek az élenjáró tapasztalatokkal.

o . o

A bibliográfiai munka koordinálásáról tartottak értekezletet a közelmúltban Kaunasban. A konferencián moszkvai, leningrádi, belorusz, lett és észti vendégek is résztvettek. A megbeszélést a litván köztársasági könyvtár vezetőjének beszámolója előzte meg.

o . o

A Dorogi Szénbányászati Tröszt vezetősége felismerve a műszaki propaganda szükségét, annak számos válfaját alakította ki és valósította meg a gyakorlatban. Az irodalmi információs anyagok rendszeres feltárásán kívül a szóbeli műszaki propagandára az eddiginél is nagyobb gondot fordítanak. Az általános ismeretterjesztést a szénmeden-

ce közösségeiben elsősorban a TIT látja el. A tröszt konkrét igényeinek kielégítésére a bányászati és kohászati egyesület dorogi csoportja a múlt évben a Technika Házában 17 előadást tartott. A szóbeli propagandamunkában messzeemenően hasznosíthatók a külföldi tanulmányutakon szerzett tapasztalatok is.

A műszaki propaganda legfontosabb területe azonban mégis a szemléltetés. Ide sorolhatók mindenekelőtt a tapasztalatcsere-bemutatók. Ezért a dorogi tröszt gyakran rendez tapasztalatcsere-bemutatókat saját üzemében vagy küld el illetékeseket más trösztökhöz új eljárások megismerésére. Például a VI-os aknán a főtecsavazozás ismertetése céljából. Ebszönybányán a tüzek megelőzését szolgáló szénpillér injektálással kapcsolatban tartottak tapasztalatcserét. A Fiatal Műszakiak Tanácsa Oroszlányban járt, ahol a kavics-vízfojtás technológiáját, valamint a különböző bányagépek alkalmazását tanulmányozták.

A filmeket is felhasználják a műszaki ismeretek terjesztésére. 1962-ben 107 műszaki filmet vetítettek. A nézők száma elérte a 7500-at.

A munkások között folytatandó műszaki propaganda egyik népszerű formája a bányászakadémia. Az eddig megtartott foglalkozások azonban azt igazolják, hogy erre még nem fordítanak elég gondot. A hallgatóság nem állandó és a megjelenés is rendkívül változó. Az üzemek vezetői nem törődnek velük, pedig ez is egyik fontos eszköze a szakmai ismeretek terjesztésének.

o . o

A Magyar Tudományos Akadémia elnöke 5/1963. MTA/A.K.6./ sz. alatt utasítást adott ki a Számítástechnikai Központ feladatkörének meghatározásáról. Eszerint a Számítástechnikai Központ fő feladata alap kutatások végzése a korszerű számítástechnika területén, valamint a tudományos kutatóintézetek - elsősorban akadémiai intézetek - munkája során felmerülő és elektronikus számológépet igénylő matematikai, illetőleg kibernetikai problémák megoldása és kísérleti bázis biztosítása a kibernetikai kutatások elektronikus számológépet is igénylő ágainak. Ezenkívül közreműködik a hatáskörébe tartozó kutatási feladatokkal kapcsolatos tudományos és népszerű tájékoztatásban is.

o . o

Az OMKDK-ban 1960-62-ben készült mintegy 800 irodalomkutatás összefoglaló szakrendi jegyzéke megrendelhető 9,- Ft-os árban az OMKDK dokumentációs osztályán.

oo....oo